

การวัดและประเมินผลในชั้นเรียน : ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ในการพัฒนาผู้เรียน

Classroom Assessment : Key to Success of Students Development

จิตณรงค์ เขียมสำอางค์*

บทคัดย่อ

การประเมินในชั้นเรียนถือเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในเรื่องที่ตนเองสนใจจะศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งการประเมินในชั้นเรียนมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างหลากหลายทั้งเพื่อใช้ในการตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนระหว่างกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งผลการประเมินไปสู่การพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ตลอดจนพัฒนาและสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้คิดกำกับติดตามและประเมินการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

Abstract

The classroom assessment is considered as a systematic mechanism enhancing student learning or engaging their attention into the study. This multi-purposed technique includes checking students' knowledge during ongoing process of teaching, modifying and differentiating teaching and learning activities, developing and supporting students' metacognition, and emphasizing the students' role in self-monitoring and self-assessment in learning.

บทนำ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรก คือ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู การวัดและประเมินผลกับการสอนจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดการเรียนการสอนก็ขาดประสิทธิภาพ การประเมินระหว่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

เช่นนี้เป็นการวัดและประเมินผลย่อย (Formative Assessment) ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน เป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง จึงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาในการเก็บข้อมูล ผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การซักถาม การระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้มิติข้อมูลของประเด็นที่กำหนด การใช้แฟ้มสะสมงาน การใช้ภาระงานที่เน้นการปฏิบัติ การประเมินความรู้เดิม การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อนประเมินเพื่อน และการใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) สิ่งสำคัญที่สุดในการประเมินเพื่อพัฒนา

* อาจารย์ ดร. รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการราชดำเนิน และอาจารย์ประจำหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

คือการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้การเรียนรู้พอกพูน แกไขความคิดความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายและพัฒนาตนได้ จุดมุ่งหมายประการที่สอง คือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) ซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่ เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ จบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียน ให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ ในการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดีต้องให้ออกาสผู้เรียนแสดงความรู้ความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลาย และพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผลการปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2)

ดังนั้นการประเมินจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทุกระบบทางการศึกษา ข้อมูลจากการประเมินถูกนำไปใช้อย่างหลากหลาย แต่ในปัจจุบันรูปแบบการประเมินในชั้นเรียนนั้นมีหลากหลาย ซึ่งนำมาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment Of Learning) 2) การประเมินการเรียนรู้ (Assessment As Learning) และ 3) การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment For Learning) ซึ่งการประเมินแต่ละวิธีการมีความหมายดังนี้

การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment Of Learning : AOL) คือ การประเมินสรุป (Summative Evaluating) ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยจากประเมินภายหลังการฝึกกระบวนการเรียนการสอนครบตามเนื้อหาว่าจะดำเนินการประเมินโดยผู้สอนมีการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพผลของการประเมินจะอยู่ในรูปของคะแนนหรือ เกรด และผลคะแนนดังกล่าวจะแจ้งไปสู่ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาถึงระดับการเรียนของผู้เรียน

การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment For Learning : AFL) หมายถึง กลยุทธ์ วิธีการ ในการวัดและประเมินผู้เรียนระหว่างเรียนโดยมีเป้าหมายเพื่อทราบถึงผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่มีประสบความสำเร็จและเป็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การวางแผนการเรียนการสอนของคุณ เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานต่อไป

การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment As Learning : AAL) หมายถึง กลวิธีในการประเมินกำหนดติดตามการเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้เรียนทั้งในการเรียนการรักษาดตนเอง และการกำหนดกลยุทธ์วิธีการในการเรียนรู้ของตนเอง ช่วยตั้งการกำหนดตนเองให้กลับสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในความสะดกสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

จากความหมายของการประเมินในชั้นเรียนที่กล่าวมานั้นเห็นได้ว่าการประเมินในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินระหว่างการจัดการเรียนการสอน ทั้งการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (AFL) และการประเมินขณะเรียนรู้โดยผู้เรียน (AAL) ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งถ้าผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องย่อมส่งผลต่อการประเมินสรุป หรือการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) ไปสู่มาตรฐาน ดังนั้นครูควรเข้าใจถึงหลักการแนวคิด กลวิธีและบทบาทหน้าที่ของตนในการนำแนวคิดถึงกลวิธีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปัจจัยสู่การประเมินที่มีคุณภาพ (Key to Assessment Quality)

การประเมินผู้เรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของการประเมินซึ่งจะต้องเกิดขึ้นทุกขั้นตอนของกระบวนการ ซึ่ง Stiggins and

Others (2011 : 17 -20) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญต่อการประเมินดังนี้

1. เริ่มต้นจากเป้าหมายที่ชัดเจน : ทำไมจึงต้องประเมิน (Start with a Clear Purpose Why Am I Assessment)

การกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลในสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการพัฒนาที่แท้จริง

2. การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจนและเป็นไปได้ : ประเมินอะไร (Start with Clear and Appropriate Achievement Targets : Assess What)

ผู้สอนทุกคนล้วนแต่มีความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่เลิศในทุกด้านแต่สภาพของความเป็นจริงในทางปฏิบัติอาจจะต้องมีการเกิดปัญหากับความสำคัญและเป็นไปได้ นำมาสู่การพัฒนาแก้ไข โดยการนำผลที่เกิดขึ้นจากการประเมินมากำหนดเป็นเป้าหมายที่มีความเหมาะสม ชัดเจน สามารถนำมาปฏิบัติได้และเริ่มต้นการประเมินโดยมุ่งเก็บข้อมูลเพื่อนำมาสู่การพัฒนาในจุดดังกล่าวต่อไป

3. สร้างการประเมินที่มีมาตรฐานสูงอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลหลักฐาน (Create High – Quality Assessment That Yield Dependable Information)

ซึ่งลักษณะของการประเมินที่มีมาตรฐานสูงมีดังนี้

1) เลือกใช้วิธีการประเมินที่ถูกต้องและเหมาะสม คือ กำหนดวิธีที่ใช้ในการประเมินให้ถูกต้องสอดคล้องกับข้อมูลที่ต้องการจะเก็บตลอดจนการเลือกใช้เครื่องมือในการประเมินที่ถูกต้อง

2) เลือกผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสมเพียงพอ คือ กำหนดตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากรทั้งด้านคุณลักษณะขนาดและวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ถูกต้องตามหลักวิชา

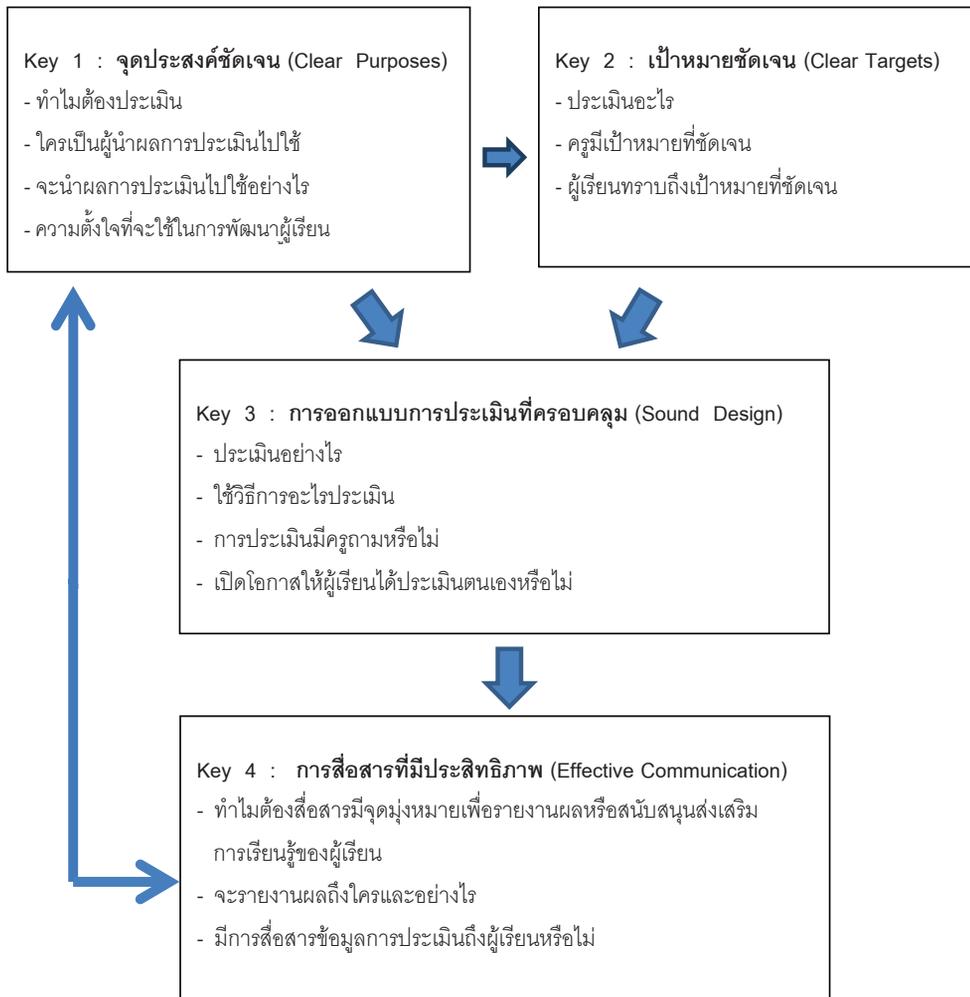
3) มีเครื่องมือที่ถูกต้องเหมาะสมมีคุณภาพ (มีความตรง ความเที่ยง) คือ มีการพัฒนาและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับข้อมูลที่ต้องการประเมิน

4) ปรารถนาจากคติในการประเมิน คือ ผลของการประเมินเป็นข้อมูลที่เป็นจริงปราศจากการปรุงแต่งหรือดัดแปลงตามความต้องการของผู้ประเมิน

4. การสื่อสารข้อมูลการประเมินที่มีประสิทธิภาพ (Communicate Results Effectively)

ข้อมูลจากการประเมินเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาระยะเรียนการสอน ซึ่งข้อมูลที่ครูผู้สอนนำมาใช้นั้นจะเป็นข้อมูลที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป เช่น เกณฑ์คะแนนต่าง ๆ และข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นข้อมูลที่นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงโดยเป็นการสะท้อนให้เห็นสภาพที่เป็นอยู่รวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ในการพัฒนาต่อไป

จะเห็นได้ว่าการประเมินที่มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องมีจุดประสงค์และเป้าหมายที่มีความชัดเจนเพื่อนำไปสู่การออกแบบการประเมินที่ครอบคลุมชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนการสื่อสารผลของการประเมินที่มีถูกต้องตรงจุดและนำไปวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้พัฒนาผู้เรียนต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการประเมินที่มีคุณภาพและมีจุดประสงค์ชัดเจน (Stiggins and Others, 2011 : 24)

จุดมุ่งหมายของการประเมินในชั้นเรียน

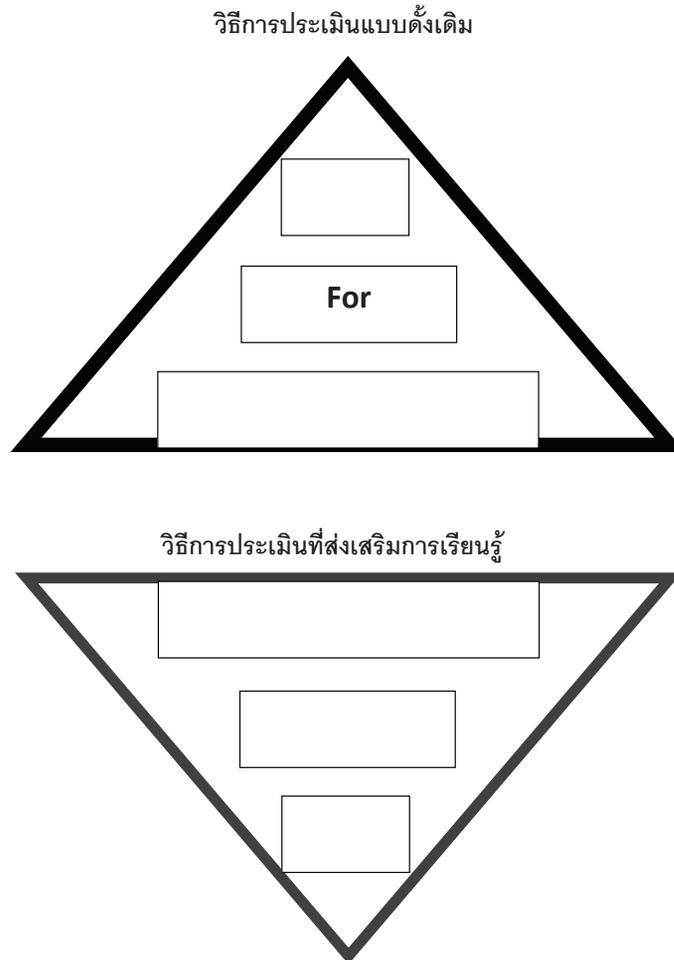
ไม่ว่าจะเป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) การประเมินขณะเรียน (Assessment as Learning) และการประเมินผล การเรียนรู้ (Assessment of Learning) ลักษณะเป็น รูปแบบการประเมินในชั้นเรียนที่มีความสำคัญ ซึ่งในแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ของการประเมิน

ถ้าการประเมินมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน รูปแบบและวิธีการประเมินจะเน้นไปที่การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (AFL) และการประเมินขณะเรียน (AAL)

แต่การต้องการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็จะใช้รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ (AOL) ที่มีความเป็นทางการและเป็นการประเมิน หลังจากการซักถามเรียนรู้เสร็จสิ้น

ในอดีตการประเมินจะมุ่งเน้นไปที่การตัดสิน ผลการเรียนรู้ และในเวลาเดียวกันครูผู้สอนได้มีการ ใช้การประเมินเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อการให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่รู้คิด ดังนั้นรูปแบบของการประเมินจะเป็นการประเมิน ขณะที่ผู้เรียนเรียนรู้โดยผู้เรียนคิดวางแผน วิเคราะห์ ตนเอง ว่าตนเองมีความรู้แค่ไหน อย่างไร และจะทำ

อย่างไรให้ถึงความรู้ันั้นได้ด้วยกลยุทธ์ วิธีการคิดนั้นก็ การประเมินแบบดั้งเดิมและวิธีการประเมินที่ส่งเสริม
คือ การประเมินตนเอง ซึ่งแสดงในรูปพีระมิดแสดงวิธี การเรียนรู้ของผู้เรียน ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 พีระมิดแสดงวิธีการประเมิน

จากภาพที่ 2 พีระมิดแสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างวิธีการประเมินกับบทบาทหน้าที่ของครูและผู้เรียน จะเห็นได้ว่าการประเมินแบบเดิมให้ความสำคัญกับการประเมินผลการเรียน (AOL) เป็นอย่างมากโดยครูมีบทบาทหน้าที่และมีส่วนสำคัญในการประเมินทำให้การประเมินเป็นไปตามมาตรฐานด้วยเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพแต่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินอยู่ในระดับน้อยแต่การประเมินที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ความ

สำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองขณะเรียนโดยครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำหรือเติมเต็มเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

ดังนั้นการประเมินที่มีคุณภาพส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นการก็สำคัญของคุณครูผู้สอนที่ต้องหาวิธีการกระบวนการต่างๆ ที่หลากหลาย ตามความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งวิธีการและเครื่องมือในการประเมินที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนมีตัวอย่างสำคัญดังต่อไปนี้

วิธีการ/เครื่องมือ (Method / Tool)	คำอธิบาย
1. เครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูล (Gathering Information)	
1. การใช้คำถาม (Questioning)	ใช้คำถามสำคัญเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ
2. การสังเกต (Observation)	ใช้สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในขณะปฏิบัติงาน
3. การบ้าน (Homework)	การมอบหมายงานเพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน
4. การสนทนา/สัมภาษณ์ (Learning Conversation or Interviews)	การอภิปรายด้วยผู้เรียนเพื่อสำรวจตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน
5. การนำเสนอ/ การสาธิต (Presentation / Demonstrations)	ให้ผู้เรียนแสดงออกซึ่งความรู้ทั้งในรูปแบบของคำพูด การใช้สื่อ และการนำเสนอ
6. การแข่งขัน การทดสอบ (Quizzes, Tests, Examinations)	ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบทั้งแบบอัตนัยโดยการเขียนตอบหรือแบบปรนัยโดยการทำแบบทดสอบ
7. มอภะวะงานที่ยาก (Rid Assessment Tasks)	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติตามภาระงานที่มอบหมายโดยใช้ความรู้ที่มี
8. การประเมินโดยใช้คอมพิวเตอร์ (Computer Based Assessment)	การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินความรู้ของผู้เรียน
9. สถานการณ์จำลอง (Simulation, Docudramas)	การใช้สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติในการเสนอสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม
10. บันทึกการเรียนรู้ (Learning Logs)	การบันทึกความคิดเห็นของผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนในสิ่งที่ผู้เรียนนี้คิดเพื่อการปรับปรุงการสอน
11. โครงการและการสำรวจ (Project and Investigation)	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้มาใช้วิเคราะห์หาความรู้และผลิตงาน
2. เครื่องมือเพื่อการตีความข้อมูล (Interpreting Information)	
1. แบบรายงานการพัฒนาตนเอง (Developmental Continua)	แบบรายงานการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อการประเมินความรู้ พัฒนาการ และความสำเร็จในชั้นต่อไปของนักเรียน
2. แบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)	แบบตรวจสอบความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. คะแนนคุณภาพผลงาน (Rubrics)	เกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้เรียน
4. บันทึกประเมินตนเอง (Reflective Journals)	การบันทึกเกี่ยวกับตนเองในสิ่งที่ได้เรียนรู้ และสิ่งที่ควรพัฒนาต่อไป
5. การประเมินตนเอง (Self – Assessment)	กระบวนการในการประเมินการปฏิบัติของตนเอง
6. การประเมินโดยเพื่อน (Peer – Assessment)	กระบวนการที่ผู้เรียนได้มีการสะท้อนผลการปฏิบัติโดยเพื่อนเป็นผู้ให้ข้อมูลการประเมินย้อนกลับ

วิธีการ/เครื่องมือ (Method /Tool)	คำอธิบาย
3. เครื่องมือในการบันทึกเก็บข้อมูล (Record – Keeping) 1. แบบบันทึกนอกเวลา (Anecdotal Records)	แบบบันทึกเชิงพรรณนาสำหรับการสังเกตการณ์เรียนรู้ของนักเรียนนอกเวลา
2. ประวัตินักเรียน (Student Profiles)	ข้อมูลภูมิหลัง ข้อมูลด้านความรู้ความสามารถและทัศนคติของผู้เรียน
3. วีดีโอ วิทยูเทป รูปถ่าย (Video or Audio Taps, Photographs)	ผลงานของผู้เรียนในรูปแบบของสิ่งต่าง ๆ
4. แฟ้มผลงาน (Portfolios)	การรวบรวมผลงานที่ประสบความสำเร็จของผู้เรียนและสะท้อนถึงบทบาทของผู้เรียน
4. เครื่องมือเพื่อการสื่อสารให้ข้อมูล (Communicating) 1. การสาธิตและการนำเสนอ (Demonstrations, Presentations)	การนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างเป็นทางการต่อผู้ปกครอง คณะกรรมการและบุคคลอื่น
2. การประชุมร่วมระหว่างครู – นักเรียน – ผู้ปกครอง (Parent – Student – Teacher Conferences)	การเปิดโอกาสให้ครู นักเรียนและผู้ปกครองได้อภิปรายแลกเปลี่ยนถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนและการวางแผนต่อไปในอนาคต
3. บันทึกผลการเรียน (Records of achievement)	ข้อมูลความสำเร็จของผู้เรียนในหลักสูตร
4. บัตรรายงาน (Report Cards)	บัตรรายงานผลการเรียนของผู้เรียนโดยย่อถึงผู้ปกครอง
5. จดหมายการเรียนรู้และการประเมิน (Learning and Assessment Newsletters)	การรายงานการปฏิบัติงาน ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กและการประเมินการเรียนรู้

Manitoba Education, Citizenship and Youth, (2006 : 17)

จากที่กล่าวมาการประเมินไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามล้วนมีความหมายต่อการพัฒนาผู้เรียน แต่ก่อนที่ผู้เรียนจะได้รับการประเมินผลการเรียน (AOF) ซึ่งเป็นการประเมินขั้นสุดท้ายเพื่อตัดสินผลควรใช้การประเมินในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพซึ่งการประเมินเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ (AFL) และการประเมินขณะเรียนรู้ของผู้เรียน (AAL) มีความสำคัญและครูผู้เรียนควรมีความรู้ความเข้าใจซึ่งจะได้นำเสนอดังต่อไปนี้

การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for Learning)

การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (AFL) คือ กระบวนการที่ครูเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจการจัดการเรียนการสอน โดยการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะเป็นวิธีการประเมินต่าง ๆ ที่ถูกออกแบบสู่การปฏิบัติโดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มิใช่มุ่งเพื่อรับรองหรือทดสอบความสามารถของผู้เรียนโดยวิธีการ

ประเมินโดยให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยครู การประเมินตนเองของผู้เรียนและการประเมินโดยเพื่อนซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนากิจกรรมสอนและการเรียนรู้โดยปกติผลกระทบจากการประเมินจะแสดงผล 2 ประการ คือ

1) ผู้เรียนที่ได้ผลการเรียนดีจะมีความรู้ภูมิใจเชื่อมั่นว่าตนทำได้ (Can do) ทำให้สนใจเรียน
2) ผู้เรียนที่ล้มเหลวจะเลิกล้มความพยายามในการเรียนเพราะขาดความเชื่อมั่นและท้อถอยซึ่งแนวคิดของการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (AFL) นี้ครูสามารถใช้ข้อมูลจากการประเมินจริงให้นักเรียนทุกคนประสบความสำเร็จโดยครูจะมีการวินิจฉัยปัญหาและนำมาสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป โดยกระบวนการที่นำเสนอนี้มีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดสำคัญคือ

1. การให้ความรู้ที่เพียงพอ (Acquire knowledge) คือ ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอให้กับผู้เรียนทั้งด้านเนื้อหาสาระ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. การประเมินการเรียนรู้ (Assess Learning) คือ กระบวนการที่ครูผู้สอนทำการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะ และนำข้อมูลจากการประเมินไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

3. การเลือกวิธีสอน (Adjust Teaching) คือกระบวนการพิจารณาหาแนวทางวิธีการและกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียนโดยคำนึงถึงความบกพร่องและความแตกต่างของผู้เรียนโดยอาศัยข้อมูลจากขั้นตอนของการประเมินการเรียนรู้ในการตัดสินใจออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

4. การให้ผลการเรียน (Receive Grade) คือการสะท้อนผลของการจัดการเรียนการสอนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผลดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่จำเป็นและการพัฒนาต่อไป

หลักการของการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Principles of Assessment for learning)

1. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ถือเป็นส่วนสำคัญของการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ

2. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

3. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ต้องมีความเข้าใจในเป้าหมายและเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้

4. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะมีความยืดหยุ่นและสถานการณ์

5. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะต้องจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

6. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้การมุ่งสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาในภาพรวม

7. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน

8. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ถึงแนวทางการพัฒนาตนเอง

9. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มุ่งสร้างสมรรถภาพ โดยการประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน

10. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นกุญแจสู่การพัฒนาวิชาชีพครู

จากหลักการที่กล่าวมาสามารถเชื่อมโยงถึงการปฏิบัติ (Principles to Practice) ได้ดังนี้

หลักการ	แนวการปฏิบัติ
1. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ถือเป็นส่วนสำคัญของ การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ	สร้างความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มิใช่เพื่อประกอบการเรียนรู้แต่เป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ เกี่ยวข้องถึงกระบวนการเรียนรู้ โดยครูจะมีการกำหนดเป้าหมายและเกณฑ์ และทำความเข้าใจกับผู้เรียน เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเกณฑ์การประเมินจะเป็นไปตามหลักฐานที่ปรากฏ
2. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	
3. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ต้องมีความเข้าใจในเป้าหมายและเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้	
4. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะมีความยืดหยุ่นและสถานการณ์	หลักการในกลุ่มที่ 2 ที่จะส่งผลถึงการสร้างความสนใจในการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ข้อมูลย้อนกลับ ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้ในสิ่งที่การทำแนวทางการปรับปรุงแก้ไข มากกว่าการบอกว่าใช่ หรือ ไม่ใช่ ถูกต้อง หรือว่า ผิด
5. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะต้องจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ	
6. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้การมุ่งสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาในภาพรวม	
7. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน	
8. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ถึงแนวทางการพัฒนาตนเอง	ให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมุ่งสร้างความตระหนักในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และการให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ในการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยเพื่อนและการประเมินตนเอง เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ ไม่ตำหนิเมื่อผิด
9. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มุ่งสร้างความสามารถโดยการประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน	
10. การประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นกุญแจสู่การพัฒนาวิชาชีพครู	
	จุดที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ คือการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียนโดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาวิชาชีพครู

Flovez and Sammons (2013 : 6)

กลยุทธ์ของการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Strategies of Assessment for Learning)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ AFL พบว่า กลยุทธ์สำคัญของ AFL มีดังนี้

1. การใช้คำถาม (Questioning) ซึ่งครูจำเป็นต้องใช้คำถามให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ข้อค้นพบจากงานวิจัยพบว่า คำถามที่ครูใช้ส่วนใหญ่

เป็นคำถามที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน บางครั้งครูถามแต่ไม่ให้เวลาผู้เรียนในการตอบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้คิดคำตอบอย่างถ่องถ้วน ดังนั้นคำถามที่ใช้ควรเป็นคำถามที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูง (Higher – order thinking) และอีกประการที่สำคัญคือการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนปราศจากแรงกดดัน ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้เรียนหาข้อสรุปจากข้อผิดพลาดหรือประเด็นสำคัญ

2. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นพื้นฐานสำคัญของการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัย พบว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับในรูปแบบของข้อเสนอแนะ (Comment – Only Making) ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนมากกว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยการให้คะแนนอย่างเดียว (Marking – Centered Feedback) วิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยปกติแบ่งออกเป็น 2 ประเภทสำคัญ ได้ดังนี้

1. ข้อมูลย้อนกลับเชิงประเมิน (Evaluation Feedback) คือการให้ข้อมูลชี้แจงการตัดสินคุณภาพตัดสินผลงานของผู้เรียน เช่น การบอกว่าผลงานนี้ดี (Good) หรือ ล้มเหลว (Fail)

2. ข้อมูลย้อนกลับเชิงให้ข้อมูลและบรรยาย (Informative and Descriptive Feedback) ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้เรียน โดยบอกถึงคุณภาพของงานจุดควรพัฒนาและแนวทางการพัฒนาผลงานต่อไปซึ่งเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (AFL)

**ตารางสรุปเพื่อวางแผนการประเมินเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้และการประเมินขณะเรียนรู้
(Planning Assessment for Learning & Assessment As Learning)**

ประเด็น	Assessment for Learning	Assessment as Learning
เหตุผลการประเมิน	ครูนำข้อมูลจากการประเมินไปสู่การวางแผนในการพัฒนาผู้เรียน	แนะนำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสในการกำกับติดตามสะท้อนเกี่ยวกับความรู้ของตนเองและการกำหนดการเรียนรู้ในขั้นต่อไป
ประเด็นในการประเมิน	นักเรียนแต่ละคนมีพัฒนาการและความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน	นักเรียนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนจะใช้กลยุทธ์ใดในการเรียนรู้
วิธีการประเมิน	การเลือกวิธีการประเมินขึ้นอยู่กับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	วิธีการขึ้นอยู่กับความแตกต่างการคิด ความรู้ความสามารถของผู้เรียนและกระบวนการรู้คิด
คุณภาพของการประเมิน	- มีการสังเกตการณ์ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง - ชัดเจนและมีความเป็นไปได้อีก - มีการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน	- ความถูกต้องและความต่อเนื่องในการสะท้อนผลการปฏิบัติการกำกับติดตามและการตัดสินใจประเมิน - ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดปัญหา - นักเรียนจดบันทึกผลการเรียนรู้ของตนเอง
การใช้ข้อมูล	- ให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาตนเองของผู้เรียนในอนาคต - มีการจัดการเรียนที่หลากหลายตามความแตกต่าง - ให้ข้อมูลเพื่อพัฒนากับผู้เกี่ยวข้องพัฒนาผู้เรียน	- ให้ข้อมูลย้อนกลับ และช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนไปพัฒนาตนเอง ได้อย่างมีอิสระ - มุ่งพัฒนาในสิ่งที่ผู้เรียนแต่ละคนยังสับสนและไม่เข้าใจ - ให้แนวคิดเพื่อการตัดสินใจ คิดทบทวนในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ - ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายหาข้อสรุปในการประเมินต่าง ๆ ก็ยังสับสน - นักเรียนรายงานเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551. **เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ. กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- Costa and other. (2001). **Developing Mind : A Resource Book for Teaching Thinking** (3rd Edition). ASCD Alexandria Virginia USA.
- Flovez and Sammons. (2013) . **Assessment for learning effects and impact**. Oxford University Department of Education, USA.
- Krathwohl R. David.(2002). **Theory into Practice**, Volume 41, Number 4, Autumn 2002, College of Education, The Ohio State University.
- Manitoba Education, Citizenship and Youth. (2006). **Rethinking Classroom Assessment with Purpose in mind : Assessment for Learning, Assessment as Learning, Assessment of Learning** Canada.
- Marzano J. Robert. (1998). **A Theory – Based Meta-Analysis of Research on Instruction**. MCREL, Colorado
- Stiggins and Others. (2011). **AN INTRODUCTION TO STUDENT-INVOLVED ASSESSMENT FOR LEARNING** (6th edition). Pearson assessment training institute.